SAYI : 2

Kuruluş tarihi
25 2 inci teşrin 1933

YIL : 1

E D İ R N E

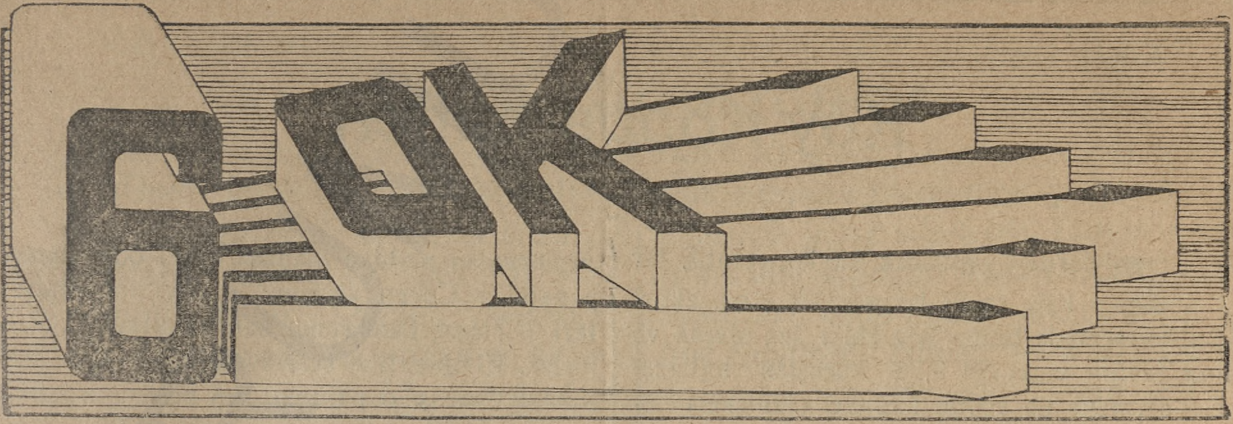
HALKEVİ TARAFINDAN

Onbeş günde bir çıkarılır ülkü demeti

İçindekiler :

İmtiyaz sahibi: akıncı oğlu İbrahim
İdare yeri : Edirne Halkevi

Satış yeri: Edirne Meriç kütüphanesi
15 İkinci Kânun 1933

Edirne

Sayı : 2 | 15 Birincikânun | Yıl : 1

İktisat köşesi :

Tasarruf

Birikenlerin kendi kendine çoğalmasıdır..

Türk Cumhuriyetinin sayısı çok başlıca işlerinden biri de evvelce yalnız yabancılara mahsus sayılan bü yük işleri Türk parasına ve Türk işçisine gördürmesidir.

Türk parası Türkiye'yi baştan başa demir ağlarla örüyor. Kısa zaman da yapılan demir yolları en büyük şahididir. Yurdun her köşesinde fabrika bacaları yükseliyor. Bu bacaların dumanları çevrelerine milyonlar dağıtıyor. Kıyılarında yeni yeni şehirler beliriyor. Topraklar yeşeriyor. İşçilerin şen şarkıları göklere yükseliyor. Bunu yapan Türk parası, Türk kafasıdır. Limanlarımızda gemilerin arkasında Türk bayrağının dalgalandığını görüyoruz. Bu bayraklar senelerce yaban bayrağı görmüş , iskelelerimize can can götürüyor, Para götürüyor. Bunu yapan yine Türk parasıdır. Toprağın altında yatan madenlerimiz Türk kasalarını doldurmak üzere ortaya çıkıyor. Bunu yapan yine Türk parasıdır. Türk kafasıdır. Onun dünyaya örnek olan yeni rejimidir.

Bakırın nasıl altın olduğunu pek yakın bir yarında dünyaya Türk parası ve (Ergani) gösterecektir, O para küçük birikintilere de pay dağıtacaktır. Türk Cumhuriyeti bununla Türkiye topraklarının zenginliğini Türk milletinin en fakirine de dağıtmağa çalışmaktadır. Onun için bir hisseyi 20 lira bunu da 3 ayda ödemek kolayiığı gösterilmiştir. Bu bakırdan çıkacak altınların halkımıza dağıtılması demek değildir de nedir? Türk Cumhuriyetinin liderleri demokrasiyi millete tam yaşatmak kararındadır. Herkesi yük-

Köylü köşesi:

Köy Kooperatifleri

— 2 —

Köylerde yapılacak ilk kooperatif, bir « Köy kredi kooperatifi » olacaktır. Bu kooperatife bütün köy halkı âza olacak ve her âzanın vereceği 3, 5 kuruştan toplanacak sermaye ile köyün muhtaç olanlarına ödünçleme usulü ile pşra verilerek köylü faizçilerden kurtarılacaktır. Paranın kimlere ve ne gibi şartlarla verileceğini, kurulacak olan kooperatifin yasası söyler. Bu satırları okuduktan sonra hemen aklımıza şöyle bir düşünce gelir:

Madem ki her ortak çok az olmak üzere bir para yatıracaktır, o halde kooperatif âzalarından muhtaç olanlara nasıl ödünçleme yapabilir? Cevap verelim: « Köy kooperatifleri » Ziraat Bankasının kanadı altında kurulurlar. Kooperatifin sermayesi kaç lira ise Ziraat Bankası o paranın beş misli nisbetinde kooperatife ödünç para verir.. Böylelikle köylü çok az bir faizle kendi ortağı bulunduğu şirketinden para çekmiş ve işini görmüş olur.

Köy kooperatifleri, Ziraat Bankası vasıtasiyiekendi âzalarına ziraat aletleri temin ederler. Sabanın yerini pulluk; pulluğun yerini de artık traktör tutmuş buluuuyor. Bugün Rusya-

---

seltmek istiyorlar. Biz de bu emele lâyık olauğumuzu onun istediklerini koşarak yapmakla gösterelim.

Bu işlerin sonunda kendi kesemiz dolacaktır. Dün biriktirdiğimiz paralar toprak altında yatmağa mahkûmdu. Bugün biriktireceğimiz paralar birer çığ olup kasalarımızı dolduracaktır. Bunun için durmadan biriktirelim Birikenleri de bankalara verelim. İlk fırshtta da önümüzde açılacak Ergani istikrazı cinsinden senetlere yatıralım. Buraya yatıracağımız para hem bizim, hem de milletimizin yüzünü güldürecektir.

Bu gün az paranın hiç bir şey yapamıyacağı, fakat birleşen azların çok iş yapacağı anlaşılmıştır. Onun için biriktireceğimiz paraları Kooperatif veya şirketlere ortakçı olmak üzere verelim. Bunlar bizi zengin yapacaktır, Buyük paralarla ortaklık yapanların çok kâr ettiğini her zaman her yerde görüyoruz. Küçük paraların yaptığı kârın en yakın ve en verimli örneğini Edirne memurlar kooperatifi göstermektedir. Bu ortaklık her gün genişliyen bakkaliye eşyasiyle memurlarla beraber halka temiz ve ucuz mal veriyor. Yıl başında 6 aylık çalışmasının sonunu ve ortaklarına dağıtacağı paranın pilânçosunu görereğiz. O zaman bu para yapısı gücünün ne kadar yüksek olduğunu anlıyacağız. Bu gün sessizce çalışan bu ortaklık satış ocağı hepimize bir araya gelecek paraların yaratıcılık gücü örneği olacaktır. Bunun arkasından başka ortaklık ocaklarının geleceğini «Milligazete» de görüyor ve kuruluşlarını öz candan bekliyoruz. Bu yeni kurucular işlerinin verimliliğine inanmalı. Ortaklar da paralarının bu gibi ocaklarda çoğalacağını iyi bilmelidir. Birikecek para kendi kendine bir çığ gibi büyürse istenilen tasarruf yapılmış olur. Yoksa kumbaralarda toplanıp kalan, işlemiyen paralar kâğıt parçasından başka bir şey olamazlar.

R.

Tarih sahifeleri :

İskitler, Amazonlar

Bundan binlerce yıl evvel Romanya'dan Rusya'nın aşağı kıyılarına kadar uzanan geniş ülkelerde bizim ecdadımızdan olan İskit adlı Türkler yaşadılar. Bugün Londra, Moskova, Paris müzelerinde bu milletten ne güzel eşyalar kalmıştır. İşte bu eşyalardan bunların ne yüksek oldukları anlaşılmıştır. Bunlar o kadar cessur ve harpçi idiler ki bütün komşularının onlardan ödü kopardı. Akıllı olduklarından her zaman harp yapmazlardı. Bazan da düşmanın önünden kaçarlar ve kaçarlarken memleketlerinden zahire ambarlarını yakarlar, Kuyuları doldururlar ve düşmanlarını açlık ve susuzlukla da yenerlerdi. Medeniyette okadar yüksek idiler ki İyran şahları çocuklarını okutmak için İskit Türklerinden muallimler getirtirlerdi. Bunların kadınlarına (Amazon) denirdi. Bunlar sağ memelerini küçükken dağlarlardı ki kuvvet sağ kollarına gitsin, çünkü bu kadınlar da at üzerinde ellerinde kılınçlarıyle düşmanlarına meydan okumakta yetiştirdikleri yiğitlerle yarış ederlerdi. Bunların tanrıları bile kılınçlı. Mâbetlerinin tepesinde ucu göğe doğru yükselen bir kılınç takılırdı. Yılmaz Türk'ün Tanrısı da kılınçlı. Bir gün Yunan askerleri bunların memleketinden dünyayı hayrete düşüren bu kadınlardan baskınla bir mikdarını alıp kayıklarına bindirirler ve bağlıyarak Yunanistana götürmek isterler. Yolda zencirlerini kıran bu kuvvetli, cessur Türk kadınları yelkenleri tekrar açarak zorla koparılıp ayrıldıkları yurtlarına geri döndüler. Bu kadınlar atları üzerinden yalın kılınç Kafkas dağlarını rüzgârlar gibi aşarak Mısır'a, Bağdat, Basra'ya, Surye ve Anadolu'ya akınlar yaptılar, bu memleketleri asırlarca tirtir titrettiler. Bunlar Türk kadınlarıdır. Kahramanlar yetiştiren ve kahraman olan Türk kadınları..

E. K.

Türküm; ne mutlu bana

Durmayalım düşeriz

Dağılan çöker.. daima bir,daima toplu!

sevgi bağ; inan kuvvettir!

Dayan; başarırsın

Memleket Haberleri

Kaçakçılar ve Gümrük :

Gümrük muhafaza teşkilâtı para ve döviz kaçakçılığına mâni olmak üzere de şiddetli takiplerde bulunmaktadır. Şimdiye kadar altın ve döviz kaçırmak isteyen birçok kimseler yakalanarak ihtisas mahkemesine teslim edilmiştir.

Gümrük muhafaza teşkilâtı, bu kaçakçılığın yeni bir şeklini meydana çıkarmışlardır:

Limanımızdan Batuma hareket eden İtalyan bandıralı Galea vapurunda, memleketlerine giden bazı İranlıların üzerinde bir takım poliçeler yakalanmıştır. Bunlar 3 bin Türk lirasi mukabilidir. Üzerinde poliçe çıkan Valde hanında komisyoncu İsmail ve tütüncü Mehmet Efendiler hakkında kanunî takibata başlanmıştır.

Fakir bir babanın şikâyeti

Adanada çıkan Türk Sözü refikimizde okuduğumuza göre zavallı bir adam mektupçu Raif beye müracaat ederek sırtında taşıdığı ve günden güne açlıktan, kuvvetten düşen ve iki ay evvel anası ölen yavrusunu geçindiremiyeceğinden bahsederek buna bir çare bulmasını ağlıyarak yalvarmıştır. Mektupçu Raif bey Adanada bu gibi çocukları barındıracak bir yer bulunmadığından bunun bir süt anaya verilmesi için zavallı adamcağızı emniyet müdürlüğüne göndermiştir.

Bu adam Kayserinin Bünyan kazasının Ortaköy ahalisinden çok fakir bir adamdır.

Bir baba beş çocuğunun adını değiştirdi

Mersinin Burhan köyünde oturan Osman oğlu Hasan Efendi dördü erkek ve biri kız olan beş çocugunun adını değiştirmiş ve onlara Türkçe adlar verdiğini istida ile lâzım gelen makamata bildirmiştir.

Çocukların eski ve yeni adları şunlardır:

Ali (Şahin), Hüseyin (Çetin), Nurettin (Aydın) , Mahmut (Yalçın), Atike (Ayten).

Mersin : — Burhan, Kürklü, Kazanlı, İğdir, Tekke, Yakaköy, Kara köseli, Bekirde köylerinden on beş, Mersinden beş atlının iştirakiyle her cuma günü öğleden sonra Hastane ile Yenimahalle arasındaki mahalde muntazaman Cirit oyunları yapılmaktadır.

Zonguldak : — Burada bir kok fabrikası inşası için iki mütehassıs gelerek tetkiykata başlamıştır.

Dört eşkiya köylüler tarafından yakalandı

Nazilli : — Nazillinin Örencik köyü sırtlarında dört silâhlı gezdiğini gören köylüler, bir taraftan hükûmete haber veriyorlar, bir taraftan da sopa ve baltalarla üzerlerine yürüyerek hepsini bağlıyor ve hükûmete teslim ediyorlar.

Nazilliye getirilen bu şerirlerin üçü kaçmağa muvaffak olmuşlarsa da jandarmalarımız tarafından şiddetle aranmaktadırlar. Yakında tutulacaklarına şüphe yoktur.

Dünya haberleri

Bulgaristanda nümayişler

Sofya : — Tütün amelesinden mürekkep bir kalabalık, tahrikâmiz nutuklar irat etmişlerdir.

Bu nümayişlerde ameleyi mütemadiyen tazyik eden polisler protesto edilmiştir.

Bunları gören nöbetçi polis derhal havaya birkaç el silâh boşaltmıştır. Nümayiş müşevviklerinden 3 kişi tevkif edilmiştir. Bunların birisinde komünist beyannameleri bulunmuştur. Silâh atılırken ameleden biri ayağından yaralanmıştır.

Üniversite talebesi arasında dövüşme :

Sofya : — Üniversitede milliyetperverlerle sol tarafçı talebeler arasında bir el muharebesiolmuştur.

Milliyetperver talebelerden biri komünist talebenin yüzüne bir şamar yapıştırmış, buna komünist talebe bir şamarla mukabele etmiştir. Bundan sonra diğer komünist ve milliyetperver talebeler de işe karışmışlar ve her iki muhalif taraf arasında 10 dakikadan fazla bir şamar, tokat, tekme muharebesi olmuştur.

Sebep olanlar tevkif edilmiştir. Milliyetperverlerden birisinin burunu ile iki komünis talebenin kafaları kırılmıştır.

Almanların Sıhhat Vekilimize takdirleri :

Berlin: — Munihte toplanan hâkimler cemiyeti yüzüncü yıldönümü münasebetiyle yaptığı toplantıda umumî sıhhate ve ilme olan hizmeti dolayisiyle Türkiye Sıhhat Vekili Dr. Refik beyi fahrî azalığına seçmiş ve bunu hususî bir vesika ile kendisine bildirmiştir.

Romanyo hükûmeti ve Balıklarımız :

Romanya hükûmeti 10 Teşrinisaniden iytibaren Romanyaya ithal edilecek taze, tuzlu balıkları kontenjana tabi tutmuştur. Memleketimizin en mühim ihraç maddelerinden biri olan balıklarımız için Karadenizde büyük alıcı Romanya idi.

Romanya hükûmetinin bu kararı üzerine İstanbuldaki balık tacirleri ve tuzlu balık ihraç edenler bu hususta başka ihraç memleketleri aramağa başlamışlardır.

Baştarafı (2) nci sahifede :

da tarlalar elektrikle çalışan ziraat âletleriyle sürülmekte ve işlenmektedir. Köy kooperatifi borçlanma suretiyle bir harman makinesi alabilir. Bu makine bütün ortakların ekinlerini düver.. Bundan maada para ile bütün civar köylere de faydalı olur.

Ortalıkta « Buhran » denilen parasızlık baş gösterdiği günden beri köylünün de malı para etmemiye başladı. Bu, yalnız bizim memlekette değil, bütün dünya da böyledir. Bunun için köylü, başı sıkıldığı zaman, zaten para etmiyen malını büsbütün aşağı bir fiatla satmıya mecbur kalmaktadır. Zavallı köylü ihtiyacını karşılamak; borcunu ödemek veya devlete olan vergisini vermek için mahsulünü yok bahasına satıyor ve hattâ bunun için sokak, sokak; dükkân, dükkân dolaşıyor. Bunun sebebi parasızlık değil, teşkilâtsızlıktır. Eğer o köyde bir kooperatif olsaydı köylü böyle sıkıntı çekmez ve malını yok bahasına vermezdi. Ne mi yapardı?.. Söliyelim:

Köy kooperatifleri kendi ortaklarının mahsullerini toplarlar ve onlara avans olarak bir mıkdar para verirler. Kooperatif, topladığı bu mallar için pazar arar. Ya doğruda doğruya bazı tüccarlara ve yahut Ziraat Bankası vasıtasiyle büyük ticaret müesseselerine müracaatta bulunur. Mala müşteri çıkıp satılınca her âza ayni fiat üzerinden malının bedelini alır ve böylelikle hem mal kepaze olmaz; hem köylü para için sıkışmaz.

Bazı memleketlerde köy kooperatifleri bu işi çok ileri götürmüşlerdir. Bağcılığın geçtiği yerlerde köy kooperatifleri âzalarının üzümlerini toplıyarak şarap yaparlar. Bazıları da yumurta toplıyarak bunları işlerler ve toptan bir surette satarlar, Hattâ köy kooperatiflerinden bazıları ortaklarının mahsullerini toplıyarak mandıralar meydana getirmişlerdir. Böyle yerlerde köylü parasızlık nedir' bilmediği gibi, malını da yok bahasına vermez..

Köy kooperatifleri bu işleri başarmıya başlayınca köylerde bir de satış mağazaları açarlar. Böyle bir mağazada köylüye yarıyacak bütün eşya bulunur. Köylü gazı, tuzu, şekeri, çarığı ve hattâ basmayı bu mağazadan alır. Bunları almak için de mutlaka paraya ihtiyaç yoktur. Köylü nasılsa kooperatife âza dır. Oradan alacağı eşyaya mukabli kendi mahsulünü geçer fiatına göre yatırabilir.. Yahut veresiye alır. Lâkin bu veresi muamelesi köylünün tüccardan veresiye mal almasına benzemez. Tüccar, veresiye verdiği malın faizini de üzerine yükler. Kooperatif ise böyle bir fark gözetmez. Fazla olarak malın en iyisini ve en az bir kârla sattığı için köylü aldanmaz.

Köy kooperatifi bundan maada köyde kendi âzalarına köy san'atları hakkında bılgili ve öğütlü dersler ve konferanslar hazırlar.. Şehirlerden ziraat memurları, hayvan doktorları ve muallimler getirterek köylüyü tenvir etmelerinde vasıta olur.. Parası çoğaldıkça köyde bir okuma odası açar ve buraya ara, sıra sinemalar getirtir.. Bugün medenî memleketlerin bütün köylerinde sinema ve konferans salonları ile okuma odaları vardır. Buralarda köylüye gezginci sinemalar vasıtasiyle ziraata, hayvancılığa, terbiye ve vatanî bilgilere ait filimler gösterilir,. Köy kooperatifleri bu hususta çok mühim roller oynamaktadırlar.

Trakyada yeni bir ziraat meydana geldi. Alpullu şeker fabrikası sayesinde Türk köylüsü pancar yetiştirmeği öğrendi. Bu sene Trakya köylüsünün cebine yalnız pancardan üç milyon lira girmektedir. Bu iş günden güne biraz daha büyüyecek ve biraz daha genişliyecektir. Bu ise, bilgiye dayanır. Bunun gibi pirinç te Trakya köylüsü için yeni bir mahsul sayılabilir. Trakya, yurdumuzun bir incisidir. Onu bütün kem nazarlardan kıskanacağız.. Onu yeşil bir cennet; gülen bir bahçe ve mos mor bir bağlık haline sokacağız.. Bütün bunlar için bilgiye ihtiyacımız vardır. Köylümüze tutacağı işi; gideceği yolu ve atacağı her adımı göstereceğiz.. Ve, bütün bunları köy kooperatifleri yapacaktır. Köy kooperatiflerinin çoğaldığı memleketler bugün birer bahçe halindedir.

Köy kanunu

Köy sınırı nedir, Nasıl yapılır?

— 2 —

Her köyün bir sınırı vardır. elimizdeki köy kanunun üçüncü maddesi sınırın ne demek olduğunu; buna ait kâğıtların nasıl yapıldığını göstermektedir. Her köyün sınırı köy ihtiyar meclisleri tarafından bir kâğıda yazılır.

Bu kâğıda eskiden beri koyün sayılan ve anılan bütün tarla; bağ bağçe; çayır; zeytinlik; palamutluk; baltalık gibi şeylerle köyün hudutları içinde bulunan dağlar; ormanlar ötede beride perakende bir halde bulunan evler; mer'alar yazılır..

Bu yazılmanın çok faidesi vardır. Herkes kendi köyünün malını; otlağını; ormanını bilir. Her köy yorganına göre ayağını uzatır. kendi sınırı içindeki tarladan; ormandan, mer'adan istifade eder. Eski zamanlarda olduğu gibi ikiköy arasında bir mer'a, bir baltalık yüzünden iki can ve kan kardeşi yekdiğerine giremez; taraflı ve kanlı döğüşmeler olmaz; köy ihtiyar hey'eti tarafından yazılan bu kâğıt nahiye müdürü beye verilir. Nahiye müdürü bey bu kâğdı kazaya veya vilâyete yollar. Bu kâğıtları kaza veya vilâyetlerde idare meclisi tastık eder. Bu kâğıdın tastikli olanını idare meclisi tapu idaresine; benzerini de köy ihtiyar meclisine gönderir.

İşte bu kâğıtlar köyümüzdeki demirbaş mallarımızın yerlerini; isimlerini; sahiplerini gösterir ki tapu idarelerinin temel taşını bun-

---

Bütün kuvvetimizi bu uğurda sarf edelim. Yurdun okur, yazarları köylüye ön ayak olacak Bu ikinci on yıl içinde köylerimizde papatyalar gibi köy kooperatiflerinin açıldığını göreceğiz. İkinci on yıl içinde hârikalar yaratmağa mecburuz. Çünkü, Ulu başbuğumuz: « daha pek çok şeyler yapmağa mecburuz. » dediler. Öyle şeyler yapacağız ki, dünya telâş ve endişeye düşecek.. O dünya ki, Çanakkaleyi zorladığı gün karşısında Türkün sinesini bulmu ve gülünç bir bozguna tutulmuştu..

O dünya ki, Sakarya ve Dumlupınardan yaptığından utandı..

Ve nihayet.. O dünya ki, bu on yıllık ileri atılışlarımız karşısında gözleri kamaşmış şaşkın, şaşkın bakınıyor...

Kurduğumuz bu imtiyazsız ve sınıfsız vatanda her yurt sever ve halkçı vatan evlâdına düşen mühim vazifeler vardır. Bu ikinci on yılımızın büyük bir iktisadı savaş olacağın a nazaran, kooperatiflere verilecek yerin ehemmiyeti bir kat daha fazlalaşır.. Türk münevveri bu işin ciddiyet ve ehemmiyetini müdrik bir suretle işe sarılırsa mesele kalmaz, Memlekette her şeyden evvel bir kooperatif ideali yaratmağa mecburuz. Köylünün kafasına :

Kooperatif halktan doğar; Kooperatif halk taaafından idare olunur;

Kooperatif halkın faydasına çalışır;
Düsturlarını yerleştirmeliyiz..

Gelecek yazımızda bir köy kooperatifnin nasıl kurulacağını anlatacağız.

M. Ş.

Baş tarafı (7) nci sahifede

lar vücuda getirir..

Sınırların kolay anşılabilmesi için herhangi bir alâkadar köylünün görebileceği erlerden geçmesi; gözükmesi lâzımdır.

meselâ iki köy arasında bulunan bir dere; bir tepe veyahut bir yol sınırların geçmesi için en elverişli; en güzel ve gözle görülebilecek yerlerdir. Böyle her iki köy arasındaki sınırların geçtiği tepe; dere veyahut yolun adları köylü tarafından bilinmelidir.

Bu adların behemahâl sınırlarda sırasıyle yazılması lâzımdır.

Lütfen bir köyün sınırını dere, tepe veya yol gibi belli başlı yerlerden geçirmek mümkün olamaz. Bu takdirde köy sınrını mümkün mertebe düz yerlerden geçirerek büyük taşlar veya işaretli büyük direkler dikerek sınırı belli etmek lâzımdır.

Bir köy halkının bütün tarla, bağ, ve bağçe gibi yerlerini erazinin yapılışı dolayısı ile beraber bir araya toplamak mümkün olamaz. Meselâ yeni köy ehalisinden Hüseyin pehlivan tarla; bağ ve yahut bağçesi dağınık bir halde olur. Kendi köyü sınırları dışında kalır. Burada yapılacak iş böyle dağınık yerleri Hüseyin pehlivanın köyü sınırında değil; nerede bulunuyorlarsa o köyün sınırlarında göstermek lâzımdır.

Usûlen bir köyü diğer bir köyden ayırabilmek için bu iki köyün sınırlarını birleştirmek lâzımdır. Fakat bâzan her iki köy arasında boş erazi; hiç bir köyün ve kimsenin malı olmıyan dağlar; ormanlar yaylaklar vardır. eskidenberi sahibi olmıyan bu eraziyi yine sınırın dışında bırakmak lâzımdır.

Herhangi bir köyde birçok yayla varsa bu yaylaların köy ihtiyar hey'etince sınırı çizilip köyün asıl sınır kâğdı ile birleştirilmelidir.

Bitmedi S. R.

Köylü Kardeş

Edirne Halkevinde senin de bir yuvan var. Burası senin için çalışıyor; çetin işlerini ve sorup öğrenmek istediğin şeyleri (Edirne Halkevi köycülük şubesi) Halkevinin sizin için çıkardığı 6 OK mecmuasına yazınız. burada da sizinle beraberaber işleriniz için uğraşacak arkadaşlar bulunur. Ve her on beş günde bir çıkan 6 OK mecmuasında sizin sorgularınıza aydınlatıcı cevaplar vevrilir.

Köylü kardeş:

Edirneye geldikçe Halkevine uğramayı unutma. Burada ve 6 OK idarehanesinde okuma bilmiyen köylülerimize mektupları ve istidaları bedava yazılır.

TÜRK İHTİLÂLİ
VE
Sınır Edirne

İhtilâl; bir « Hak », « gayri hak » veya « lâhak » mı dır? Bunlar işin lâf tarafı.. Varsın bunlarla; Eflâtun azmanları, Kant kırmaları, Bergson bozuntuları ve yalan ebeleri uğraşa dursunlar...

Fakat, millet için ihtilâl, bir «Hâdise» dir ki, bu «hâdise» nin taliini o milletin istiydat ve kabiliyet derecesi ve iradesi istikametlendirir, tayin eder. Bunun içindir ki

Türk ihtilâli

Türk milleti gibi eşsizdir.

***

Gâvur sağnaklarının içimizi kemirmek için yurdumuza abandıkları ilk günden, Empiryalist ordularının kuyruğuna teneke bağladığımız son güne kadar,

Edirne;
Türk ihtilâli için,
Kırılan ilk kapı ve varılacak son durak gibi,

Daima sembulleşmişti.

« Meriç » siz ihtilâl, tavına gelmemiş bir çelik gibi, yarım kalırdı. Bugün ise « Meriç » ihtilâl ülkesinin tavında döğülmüş bir çelik kalesidir.

Bunun için değilmidir ki,
« Meriç » ihtilâl boyunca içimize bir yaş gibi sızdı.
Ve ihtilâl boy atınca, Meriç, gözlerimizden boşanırcasına, sevinç yaşları gibi taştı.

***

Yine bu iytibarladır ki, bir hafta önce kutluladığımız kurtuluşun, Edirnenin, ihtilâl için, bir de gayelik vasfı vardır.

İhtilâlin; sınır politikası bakımından, gaye yaptığı Edirne ve Edirnenin kurtuluşu, içeriye doğru nasıl bir muvaffakiyetin gururunu temsil ediyorsa kurtulmuş Edirne dışarı doğru da bir «İhtar» dır! Bu demektir ki ihtilâl dilediğini başarmıştır, bir.

Başarıp ta bugün içinde yeni bir yapı kurduğu bu yurda, sakın, kimse göz koymasın, iki.

Edirne kurtuluşunun yıl dönümü günü, ayni zamanda yeni Edirnenin kurtuluşu gününün yıl dönümüydü. Yeni Türkiye'nin ve yeni Edirnenin kuruluşu bahsini daha müsait bir zamana veya daha salâhiyetli ağızlara bırakıyoruz.

Ancak şunu söylemeliyiz, ki:

Edirne kurtulmadıkça kendini yarım sayan ihtilâl ve onun hassasiyeti, Edirneye en ufak bir göz dikildiği gün yine ayni şiddetle ve bu hain gözlere şimşekler çaktıracak bir yumruk gibi inmeğe hazırdır.

İnkılâbımızın en birinci hassasiyeti vatan hassasiyetidir. Ve bu yüzden Edirne; Türkiye coğrafyasında bir sınırdır, Türkiye'nin kafasında ve gönlünde ise bir hassasiyet merkezidir.

S. S

Kurtuluşta Köylüler

Bayramı çok Candan yaşattınız ve siz geçerken ağladılar.. atlarınızın nal seslerini , çiftelerinizin gürültülerini işidenlerin baruttan bir sis arasında yanık yüzlerinizin güldüğü, gözlerinizin sevinçle parladığını görenlerin göğsü kabardı .. sevginiz gönüllere doldü ve gözlerden taştı . Ve herkes bir daha anladı ki bu millet ölmez, bu memleket yaban ellere düşmez .

Köylüler !.. Yanık yüzlü, mert , delikanlılar nur yüzlü , ak saçlı pak ihtiyarlar !.

Ey ! bu memleketin babayiğit sahipleri! siz ne kadar kuvvetli , siz ne kadar büyüksünüz. Siz olmasaydınız bu kurtuluşlar ve bu kurtuluşlar olurmiydi hiç resmi geçitten atlı , yaya geçerken baktım . yüzünüzün her kırışıklığını satır satır okudum. orada mihnet yıllarının acısı , darlık ve yokluk yıllarının acısı , kurtuluş sevinci , tahammül , sadakat ve temizlik ... Daha bir çok kıymetli şeyler okudum . ve düşündüm , hangi yüz bu kadar kırışık ve yanık hangi yüz bu kadar saf ve temizdir ?..

Nasırlı ellerinize baktım :

Cephede kurşun atan, topraktan defineler çıkaran; yurdun , milletin ekmeğini veren o nasırlı temiz ellere baktım.

Kurtuluş, cumhuriyet, yurt, namusu ve şeref ... Bütün mukaddes şeyler bu ellerin üstünde dedim kalbimin dudaklarile o pak elleri öptüm .

Kânunların buzlu soukların Temmuz sıcaklarını eriten dik başlarınıza kuvvetli vücudunuza ve geniş omuzlarınıza baktım, baktım da ben de ağladım göz yaşların billurları arasında binbir hatıranın şimşeği çaktı .. etrafıma baktım büyüklerde ağlayorlardı ..,

Ey Trakya köylüsü ...

Söyle bana, kaç defa köyün yandı ? kaç defa ocağın söndü? kaç defa sabanın kırıldı ? sayabilirmisin? kaç bozgun , kaç yangın gördün? köyünün üzerinden kaç cehennem rüzgârı , kaç sam yeli esti ?..

Ateşe attılar yanmadın , suya attılar boğulmadın , başını kestiler fakat yine eğilmedin, her bozgunun altından yaralı fakat dim dik çıktın . bozgunların sonuna erdiği bu günde. Gül sevin..

Fakat unutma..

Saltanat senin bütün suyunu özünü emdi de.. En tehlikeli bir günde seni titremeden, eli kolu bağlı bağlı bir mahkûm gibi ana yurt sınırları dışına attı

Cumhuriyet, halk hükûmeti kendi hükûmetin seni kurtardı. Kendin kendini kurtardın..

Daha birçok şeylerden de kurtuldun fakat savaş bitmedi.

O gündenberi durmadan , dinlenmeden yürüyoruz. Başımızda yine o en karanlık günlerde yol gösteren ışık tutan ve yanılmayan bü–

Devamı 11 nci sahifadadır

6 Oktan :

Saltanat rejimi memlekete yalnız sağmal bir çiflik diye bakmıştı..

İdare tazyiki kontrolsuz ve takipsiz bir tefeci; fermanlı bir eşraf elinde köy, kıyasiye ahretleştirildi.

Şerikleşen hazine hırsızlığa köy ve toprak sa'yinin karşısına a'şar ve iltizamla dikilmişti',

Dünden kalan kerpiç yapı, saz örtü bakımsız köyün manzarası değil, derdidir. «Nesep» ni evlâdı resule çıkaran arap hayranı softa bize taklit ilim getiren « garp » meftunu « züppe » nin bütün faaliyetleri, hep millî hüviyetimizi inkâr etmek yolunda tecellî etti .

Tecvitleşen ilmin vaizi ona asırlarca islâmiyette milliyet yoktur düsturunu söyledi .

Taklitleşen ilmin çelebisi onu tanzimattan beri Osmanlılaştırmağa çalıştı . İttihatçılar bile kitap birliğine aldanarak hünkâr beşinci Mehmedi Rumeliye Arnavut avcılığına gönderdiler..

Ne şeriat mahkemesi , ne nizamî mahkeme dâvaları hasır altı etmekten kurtaramadı .

(Cürme), (sürünceme) klişeleri asırlarca mahkeme kapılarından koğulan kalk çocuğunun « ye'mürü biladli vel'ihsan » namına adalet nassıdır..

Saltanatın mektebi , ruhu gibi, şekli iytibariyle de köyde büsbütün tabutlaşmıştı. Tek pençeresinden selvi gölgesi ve ölü kokusu gelen bir hava içinde « rabbi yessir » başlığının hiçbir kolaylık getirdiğini görmedik.

Tanzimatta « ekalliyet » mektepleri millileşti.. Buna mukabil bel kemiği olan türk unsuru mektepte zorla Osmanlılaştırıldı .. ne husrandır ki parçalanan imparatorluk haritası üstünde felâketlere ağlıyan yanlız biz olduk .

Ancak cumhuriyetledir ki asırların içinde duyulmuş, fakat bir türlü söyleneme-

---

yük Türk çocuğu var, onun gösterdiği yollardan uçarak, koşarak gideceğiz. Bu hızdan yorulanları, başı dönenleri sırtımızda götüreceğiz.. henuz sabah olmadı yol uzun, yorucu , geceler tehlikeli, yollarda pusu kuranlar var..

Kimsenin kimseye rahmı yok .. insanı yanından ve arkasından vuruyorlar bir serencam bin nasihattan evladır derler.

sen ki insan oğlunun dayanamıyacağı kadar çile çekmiş, bir insansın.. anladın değilmi ?...

Gideceğiz, daima bir, daima beraber.. Ta.. gündüzü, saadeli varlığı buluncaya kadar.

bozgundan kurtuldun, kuzgundan kurtuldun, cahillikten kurtuldun, ikilikten kurtuldun.. Ağadan eşraftan derebeylerden kurtuldun.. daha bir çok kurtulacak şeyler var.

İhtiyar dünyanın yüzünü buruşturan darlık yılları seni de biraz sarstı fakat sen bütün dünyayı alt etmiş en becerikli, en kuvvetli bir milletin oğlusun, varlığı da yokluğu da onunla beraber görünen, görünmiyen daha birçok engelleri de alt edeceksin, çünkü gönlünde sabır kafanda ve kolunda kuvvet var.

dünü unutma, bu günü daha iyi anlarsın ve yarını daha iyi yaratabilirsin. Bayram kutlu, savaş mutlü olsun ey yanık yüzlü, açık sözlü mert ve kahreman Türk köylüleri...

Coşkun

Duru özlü Köylü ve Çiftçi Kardeşlere:

Hayvanlarımızı iyi yetiştirelim

Güzel Türk Ülkesinin daha aydın, işlenmiş ve özenilmiş; yüksek Türk budunu daha görenekli, üstün ve iyi yaşayışlı yapmak hepimiz için en özlü ve sıcak bir dilektir. Bu ülküye erişmek için herşeyden önce bir ve beraber olarak bilgi ve kazancımızı artırmak gerekiyor. Bunu geçen sayıda da gözleriniz önüne sermiş ve en büyük başın bu yolda ne dediğini yazarak bilgimizi artırma üzerinde epeyce durmuştum. Şimdi de size kazanç yolundan biri üzerindeki bir gönül yarasını açacağım ve emini beraber yapmamızı istiyeceğim :

Ben yerlimalı kullanmıya ta onbir yıldan beri gönül vermiş bulunuyorum. Bunu ağzımdan dinleyenleriniz ve geçen yıl bu yolda millî gazete'deki bir yazımı okuyanlarınız da belki olmuştur. Çünkü yerlisi olanın dışarılısını almak - bilirim ki - Yurdun ve büyük soyun yükselmesine karşı bir suçtur; bir iniştir. Buna hiç göz yummak istemem .. Hep arkadaşlarıma da bunu söyler dururum . Bu duyuşla üçbuçuk yıl evvel İstanbulda bulunduğum bir sırada Feshanedeki kumaş dokuma evini ve Beykoz'daki ayakkabı yapma yerini uzun, uzun gezdim ve dokumalar, pişirmeler, boyamalar, yapmalar üzerinde uzunca denemeler ve soruşturmalar yaptım . Orada acınarak gördüm ve öğrendim ki pek iyi kumşaların yünü veya ipliği , pek iyi ayakkabı veya diğer deri işlerinin de ham yeya pişirilmiş derisi Türkiye dışından geliyor!..

Buna acınırken asıl yarayı öğrendim :

Meğer bizde yüzün ve derinin, gönün iyisi bulunmuyormuş! Çünkü bizim hayvanlarımız bakımsız olduğundan koyunlarımızın yünleri kısa ve kalın telli imiş.. Halbuki iyi kumaş ince ve uzun telli yünlerden yapılabilirmiş.. Bunun gibi sığırlarımızın gönü (derisi) de küçük, ince imiş ve çok sayısında da bir derinin kalınlığı ve sağlamlığı heryerinde bir değilmiş! Çünkü sığırlarımız iyi beslenmediği için gönleri büyük ve kalın olmadığı gibi boyunduruk bereleri, nodul yaraları da gönün yer yer çürük ve kalınlığı değişmiş olmasını doğuruyormuş. Halbuki maroken kanapalar, büyük davullar ve bunlarda benzer başka büyük deri işlerin için büyük gönler gerektiği gibi bunlara kullanılar derilerin çoğu da gön yarması olduğundan yarılırken bozuk çıkmaması için kalınlığın da hertarafta aşağı yukarı bir veya pek yakın olması istenirmiş; ve yaralı, bereli günler buua gelmiyormuş.. Bu yüzden yabancı yün ve iplere; yabancı derilere boyun ığıyormuşuz!..

Bunu öğrendikten sonra yüreğim çok yandı ! ve vakit daha iyi anladım ki kuruluş büyüklerimizin her yıl birçok büyük - küçük kentlerde açtıkları ve hele ünü - sanı yüce İsmet paşamızın Ankarada korumaları altında her yıl kurdukları hay-

---

miş Türk adı hükümetleşti . .

Durgun veyahut statique « klişe » dünün; yaşıyan « öz » bu günündür .

Saltanat köyün « kader » ini çizmişti . cumhuriyet köyün « kudret » ini buldu.. Saltanat köyü « acız » yapmıştı. Cumhuriyet köyü « mucize » yapacak saltanat ferdin, zümrenindi . cumhuriyet ileri bir hızla yığınlaşmış köyü kucaklamıştır :
bu hız öyle bir davanın yürüyüş ve yapılışıdır ki buna (kemalizm) derler . .

Cihanda hiç bir savaş bu dadar gönülleşememiş , hiçbir şef bu kadar ebetleşmemiştir. Çünkü duyan ve duyulan bu savaşta aynı yoldadır. cumhuriyet ileri inkilâp yapısında muallimin halkın ve yarınki neslin bahtını çizmektedir .. bu kıskanç ve uyanık bekçi mektep kanalından geçen cumhuriyet ışıklarını gözlüyor.. İnkilâbı seven yayar ..

M.

Cumhuriyet'te

Nikâhsız Evlenmeler

Cumhuriyet ilânının onuncu yıl dönümünde bu on yılın bize bahşettiği inkılâp ve yenilikleri göz önünden geçirirken aile teşkili hususunda Cumhuriyet Kanunu medenîsinin koyduğu esaslar üzerinde durmayı ve Altıok okuyucularını bu nokta etrafında tenvir etmeyi faydalı görüyorum:

4, 10, 1926 ya kadar memleketimizde evlenme işleri çok basit bir şekilde cereyan ediyordu. Evlenme ve boşanma, bir mal alıp satar gibi her türlü kayıt ve kontroldan ârî, bir surette vukua gelip gidiyordu. Bir millet ailelerden teşekkül eder. aileler nekadar kuvvetli olursa o millet te o kadar kuvvetli olur. Aile-

---

van sergileri çok yerinde imiş.. Böylelikle hükûmetimiz hayvanlarımızın iyi yetiştirilmesine yardım ediyor, bizi bu yolda yarışa girdiriyormuş. Gerçi onların yardımları bu kadar da değildir, onlar başka ellerden iri ve guzel tohumluklar getirmek, hayvanlarımızın iyi üremre ve yaşamasını gözetmek, sağlıklar nı korumak uğrunda pek çok işler yapıyorlar. Bunları hepimiz severek her gün görüyoruz... Fakat ben burada hep bunları değil, asıl bizim üzerimize düşenleri söylemek istiyorum :

Çünkü biz. gerekeni iyi ve yolunda yapmazsak, hükümete yardımcı olmazsak hükûmetin emeği ve harcadıkları da boşa gider. Bunun için asıl iş bize, biz köylü ve çiftçilere düşüyor. Onun için sizden istiyorum :

HAYVANATLARIMIZI İYİ YETİŞTİRELİM!.

Hayvanlarımızı iyi yetiştirmek için ne yapmalı ? .

Bunun için pek çok şeyler var.. Her şeyden önce damızlığa bakmak ister . Koç ve tekenin, boğa ve aygırın hep iri göğdelilerini , dinç ve iyi gelişmişlerini seçmek gerektir. Siz de denemişinizdir ki piç karmaları cılız ve işe az yarayışlı oluyor ...

Sonra : İyi bakmak, hastalıkları karşısında hemen baytara başvurmak ister. Hele köy hayvanları arasında hastalık salgını sezildikten sonra bir soluk geçiktirmeden hükûmete koşmalıdır. Ama siz bunları yapmakla yapacakları hep b.tirmiş olmazsınız.. Onları iyi yetiştirmek için bakım yollarını bilerek onlara her gün ve her yerde uymak gerektir.

Bu epeyce uzundur , hepisiçi berada sıralayamıyacağım. Onun için size bir yol gösteriyorum : Köyünüzde mektep varsa muallimi ile görüşsün. Her köy mektebince Mf.Vekâletince birer tane (Hayvan yetiştirmek) ve (Hayvan hastalıkları) kitapları gönderilmiştir. Beraberlerinde bunlar gibi daha başka işe yarar kitaplar da vardır . Muallim beyler ve hanımlar size isterseniz bunları verirler, yırtmadan ve kirletmeden okur, öğrenir; geri verirsiniz. Yahut boş vakitlerinizde muallim beyin de okuyarak size anlatması olabilir. Ayrıca ben bu işleri iyi bilen arkadaşlarda ve Yinâyt Örnek çiftliği çevirıcısi İ. H. beyden de size ALTI OK ta bu yolda öğütler yazmalarını dileyeceğim. Bunları hep okur ve bunlara uyarsınız. Böylelikle hem siz hayvanlarınızı daha verimli yapmış olursunuz; diriliğinde işinize çok bakar; Kesildiğinde de eti ve derisi artmış ve iyileşmiş olur: eaha çok para eder. Hem de Türk Edirne ve budununa yardımınız dokunmuş olur. Bize önce dışarıdan iyi yün, iyi deri getirmekten kurtarır, paramızı içeride bırakırsınız .. Sonrada dışarıya daha iyi yün ve daha iyi deriler satarak zengin olmanıza yardım etmiş olursunuz.

Bunun için hayvanlarimızı iyi yetiştirmeyi ve çoğaltmayı hem kendi geliriniz, hem de budun borcunuz olarak alınız

Köylü oğlu

lerin kuvvetli olması ise hükûmetin kontrolu altında teşekkül etmesine ve yine onun kontrolu altında yaşamasına, çözülmesine bağlıdır. Bu iy tibarla Cumhuriyet hükûmeti ailenin teşekkülünü, yani evlenmeyi sıkı bir inzibat altına almayı ihmal etmedi. Kanunu medenî evlenmek için bir çok faideli kayıtlar ve şartlar koydu. Bunları diğer bir yazımda an latacağım. Bu meyanda nikâh akti ni hususî bir şekle bağladı. bir kadın ve bir erkek; birbirleriyle evlenmek istedikleri zaman (alıverdin mi? veri verdinmi?) diyerek nikâ hı kıyıp bir de imama dua okutarak evlenivermeyi yasak etti; evlenme gibi mühim bir işin herkes tarafından bilinmesi ve kanunun istediği kayıtların tamamen mevcut olup ol madığının tahkiki ve nihayet hükûmetin sicilleri, nüfus kütükleriyle bu hususun tesbiti iycap etmektedir. Kanun belediye reisleriyle köy muhtarlarını bu iş için memur etti. 4, 10, 926 tarihinden sonra belediye reisi veya köy muhtarı huzurunda kıyılmıyan nikâhların hiç bir kıyme ti olmıyacaktı; ve hatta böyle nikâh kıyan; imamlar ve hocalar şiddetle cezalandırılıyordu; buna rağmen kanunu medenînin bu hükmünü öğrenmiyen bir kısım halk yine eskisi gibi evlenmiye devam ettiler; köy nikâhı; imam nikâhı; peygamber ni kâhı diye bir isim uydurarak nikâhla rını kanunun gösterdiği şekil haricinde kıymakta israr ettiler; halbuki bu ni kâhın kanun nazarında hiç bir kıymeti yoktur; yani kadın erkeğin ka rısı olamıyor; erkek yanında bir fahişe gibi yaşıyor. Doğan çocuklar da Piç oluyordu; kanun bunlara diğer krdınlar ve çocuklar gibi hak vermiyordu; bu tarihten iytibaren Türkiyede nikâksız bir çok aile ve kanunun (Piç) diye tanıdığı bir çok çocuklar meydana çıktı. Bunlar ceha letin kurbanı, kanunların iyice anlaşılmmaasının bir neticesi idi.

Cumhuriyet hükûmeti Cumhuriyetin onuncu yıl dönümünde kabul ettiği umumî af kanunu ile bu aile lerin, bu çocukların vaziyetini de tet kiyk ve tesbit etmiştir; bu kanuna göre 4, 10, 926 tarihinden evvel akt olunan, yani eski kanun zamanında kıyılan nikâha istinat eden evlenmeler ve bu evlenmelerden doğan çocuklar eğer nüfus kütüğüne geçmemiş iseler bunların kayıtları yapılacaktır; 4, 10, 926 dan 28, 10, 926 ya kadar kanunu medenîde yazılı usul haricinde yapılan, yani belediye reisi ve köy muhtarı huzurunda yapılmıyan köy nikâhı, imam nikâhı; veya peygamber nikâhı... üzerine evlenip bir arada yaşıyan karı ve kocadan çocuk doğmuş ise bu evlenme muteber; olacağı gibi çocuklarda (Piç) sayılmıyacaktı ve nüfus kütüğüne tescil edilecekti.

Bunun için karı veya kocanın kaymakam veya vâliye müracaat eylemeleri lâzımdır; kaymakam veya vâli tahkikat yaptırıp idare heyetlerinin tanzim edecekleri mazbatalar üzerine evlenme ve çocuklar tesçil edilecektir; şu kadarki 28/10/934 tarihine kadar müracaat etmek lâzımdır; bundan sonra vaki müracaatlar kabul olunmıyacaktır; eğer böyle usulsüz evlenenlerden çocuk olmamış ise evlenmeleri tesçil olunmaz, bunlarda usulü dairesinde belediye reisine veya muhtara müracaat

Bir Cevap

Yeğenim Türkâna:

Mektubunu aldım; evlenmek ve mesut bir yuvaya anne olmak ihtiyacıyle karşılaştığını anladım. Bu, senin için, tam zamanında sezilmiş tabîî bir haktır ve ihtiyaçtır. İnşaallah Ulu Tanrı, iyi kalbinin mükâfatını sana bu yüzden gösterir.

Benim yaradılışımı ve ahlâkımı en yakından tanıyanların biri, muhakkak ki, sensin kızım. Bu iytibarla bu mevzua dair söyliyeceklerimi can kulağiyle dinliyeceğine ve iyi bir anlayışla karşılıyacağına emniyetim mevcuttur.

Hayat arkadaşı seçmek hususunda — benim noktai nazarımca — ilk hak ve salâhiyet bizzat evlenece kolana aittir kızım. Bunun için sana (evlen) veya (evlenme) diyemiyeceğim gibi karşındaki zat için de (çok iyi adamdır) veya (intihap ettiğin zat hiç te hoşuma gitmiyor..) diyemem. Bu mevzu karşısında her şey münhasıran senin zekâna, dikkat ve basiretine, idrâk ve ihatana ve nihayet — asla hislerine kapılmaksızın — göstereceğin temkin ve iytidale, muhakemenin kuvvetine bağlıdır.

Bence evlenmek ve mesut olmak istiyen çiftler çehre güzelliğine değil, ruh, kan, ahlâk ve seciye güzelliklerine ehemmiyet vermeli ve bütün bir hayat içinde değişmiyecek karşılıklı emniyet ve sadakat aramalıdırlar.

Evlilik hayatında (zenginlik) aranmıyacak şeylerden değilse de bunun yokluğu veya noksanlığı hiç bir zaman endişe ve teessürü mucip olmamalıdır. İnsanlar çıplak doğuyorlar ve çıplak ölüyorlar. Bir yuvanın en feci felâketi kuru bir ekmek parçasının bir bardak suya ve bir kâse dolusu çaya batırılarak yenilmesinde değil, dişili erkekli umumî bir top lantı yerinde ve bir eğlence meclisinde kocanın başka bir kadının ve kadının başka bir kocanın gözlerinde ümit ve emel kovalamasında tecelli eder. Sana koca olacak zatın böyle bir tarafı olmamalıdır.

Savişerek evlenenlerin bir çoğu âkibet çok feci neticelerle ayrıldılar. (Aşk)ın ve (his)sin gözü kör ve kulakları sağırdır.

Son söz olarak bir kere daha söylemiş olmalıyım ki evlenmek, piyango bileti almak gibidir. Aczi mutlak içinde kalmış olanlar nasıl ki Allaha el ve gönül açarak iyi ve hayırlı olanı ondan isterlerse ben de senin için öyle yapacağım ve senin de nihayet öyle yapmanı istiyeceğim. İnsanların içini ve gönüllerinin iyi ve fena taraflarını bilen Ulu Tanrı sana iyi kalbine uygun iyi bir hayat arkadaşı versın evlâdım.

Dayın:
Çetin

---

ederek kanunî nikâhlarını akletmelidirler.

Usulsuz evlenenler bu kanundan istifade etmek için bir an evvel kaymakam veya vâliye müracaat etmelidirler; şurasını da ilâve edeyimki 28/10/933 den sonra usulsüz yapılmış nikâhlar tanınmayacaktır: böyle usulsüz nikâhlarla evlenenler kanunen fuhuş yapıyorlar demektir: doğan çocuklar piç sayılacaklardır; kanunu medeninin evlenmenin şekline ait hükümlerinin dikkatla tatbik edilmesi iycap eder; bundan böyle evlenmek isteyenler belediye dairelerine ve muhtarlara müracaat etmelidirler; aksi hâlde kanunun evlilere tanıdığı haklardan istifade edemedikleri gibi doğan çocuklarda kanunun evlilerden doğan çocuklara tanıdığı haklardan mahrum olurlar;

?

Tarihî notlardan :

Edirne mezarlıklarında..

Edirnenin İstanbulyolu denen caddesinin nihayetinde ve şehrin kenarında, şehit Celâlî mezarlığında etrafı demir parmaklıklarla çevrilmiş bir mezar vardır ki bu, meşhur pertev paşanın mezarıdır.

Meşhur ediplerimizden Akif paşanın amansız rakîbi olan bu zat, Darıcada doğmuş olup Akif paşanın meşhur Tabsırasından anlaşıldığına göre Rusların istilâsı üzerine Kırımdan Anadoluya ilk gelen güçlerdendir. Gençliğinde İstanbula gelmiş, bir taraftan ilim tahsil ettiği gibi bir taraftan da kaleme devam etmiştir. Pertev paşa, bir çok seneler devlet hizmetinde, birçok mühim işlerde bulunmuştu. Yeniçeriler kaldırıldıktan sonra ikinci Mahmuda sokulan, sarayda yavaş yavaş büyük nüfus sahibi olan ve sözünü yörüten Pertev paşa 1243 Rus - Türk harbinin de açılmasına sebep olanlardan idi. O zaman elde henuz kâfi derecede muntazam asker olmadığı ve halktan büyük bir kısmının Yeniçerilerin kaldırılmasından dolayı muğber bulunduğu için harbin aleyhinde bulunan Keçecizade İzzet Molla ve Hekimbaşı Behçet efendi gibi anlaşma taraftarlarına galebe ederek büyük gürültülerle harp ilân ettirdilerse de Ruslar Tunayı geçip Şumnudan başka bütün şarkî Bulgarıstanı çiğniyerek Balkanları aştılar ve ha ti Dipiç adındaki Rus ceneralı delicesine bir cesaretle Edirneye girdi, Rus süvarileri Tekirdağı dalayına kadar indiler; bütün şarkî Trakyayı kana boyadılar.

Telâşa düşen İkinci Mahmut Edirneye murahhaslar göndererek Edirne muahedesini imza ettirdi. İşte bu muahededen az sonra bu harbin çıkmasına sebep olanlar göz den düştüler ki Pertev Paşa da bunlardandır.

Pertevbaşa âmedii divanıhümayun, beylikçi mesnetlerinde bulunmuş 1242 de reisülküttap yani Hariciye Nazırı olmuştu. 1245 te azlolundu ise de yine ikinci Mahmudun yanına girip çıkıyordu. Bir aralık memuriyetle Mısıra Mehmetali paşanın yanına gidip geldi. Sonra sadrazam kethüdası ve daha sonra vezaretle mülkiye (Dâhiliye) nazırı oldu. Pertevpaşa kardeşi Emin efendiyi mühimmatı harbiye nazırı tayin ettirmiş, kızını da İkinci Mahmudun serkâtibi olan Vassaf efendiye vermiş, bu suretle devletin hemen bütün işlerini eline almıştı Lâkin çok geçmedi düşmanları Pertev paşayı bir saray intrikası ile azil ve Edirneye nefyettirdiler. Vassaf efendi Varnaya, Emin Efendi ise evvelâ kütahyaya, sonra Dimitokaya sürüldüler.

O. N.

Behçet Kemal'den 6 OK'a..

İnkılâp yılları, kendi hızlarını tesbit ettirmek için kendisine dilber bir şair yarattı. Behçet Kemal' adını taşıyan bu genç ve coşkun şair, her geçen gün içinde, yürüyen ve ilerliyen inkılâbın eşsiz mevzularından birini yakalıyarak ona verdiği yeni bir kanla, yeni bir canla ve ilâhî bir ruhla yazılarını ebedîleştirmekte devam ediyor.

Ona ilham verenlerden ilham alarak ortaya çıkan (6 OK) mecmuasını muhabbetle karşılıyan değerli kardeşimiz bize en yeni manzumelerinden birini göndermiş ve cana yakın bir de mektup yollamıştır. Kendisini de aralarında görmekle öğünen (6 OK) çular bu değerli mektupla manzumeyi sevinerek basıyorlar ve genç şairimize, inkılâbımızın büyüklüğüyle mütenasip, muvaffakiyetler diliyorlar.

6 OK Mecmuasına

Ankara, 10, 12, 1933

İsmi, ülküsü ve heyecanı birbirinden güzel mecmuanız beni sardı.

Size yeni hazırladığım bir piyesin, üzerinde çalışılmış, bir parçasını gönderiyorum.

Saygı ve selâm..

Behçet Kemal

Demirle Yıldırım...

(Halkevlerinin üçüncü yıl dönümü için hazırlanan üç perdelik (Demir) piyesinden bir parça)

[Ankara silüetinin önünde yıldırımlar kurup Yozgada hareket ettiği sırada demirle gelip içine kurulduğum muhteşem otagın kapısı yakınında; bir akşam saatı.. timurlenk, bir iki kumandanı . .]

Demir

— Yıldırım nerde, nasıl; bana haber versinler!

Bir Kumandan

— Azâbın, nedametin hınciyle bağrı dağlı:
Basireti yerine şimdi de eli bağlı!

Demir

— Bağlayamadı bütün bir garp emellerini,
Gidin de bir an evvel çözdürün ellerini!

[Kumandan kapı ağızında yıldırımla karşılaşır ve hemen ellerini çözer; Timur, vakur bir tebessümle onu kapıdan karşılar, Bayezit alay zanneder.]

Yıldırım

— Garbın Fatihi böyle karşılanmaz gülerek..
Talii değişene böyle gülmek, fena pek!

Demir

— Aramızda yer yoktur istihzaya, hiddete;
Kaç galip imrenir bu şanlı mağlûbiyete!
Kahramana gülünmez.. Neden güldüm bir bilsen
Gülerdin bu halinde, eminim, benimle sen !
Düşündüm : Nasıl verir Allah, göz göre göre,
Dünyayı baştanbaşa bir topalla bir köre?
Güleriz, anlatılsa bize bile bu masal :
« Vaktile bölüşmüşler arzı bir kör bir topal »!..

(İkisi birden güler fakat yine Yıldırımın suratı asılır)

— Demir, devamla —

— Bildiğim Yıldırımın kesilmez gürlemesi
Çadırıma düşse de.. Eh kaderin cilvesi;
Somurtma şanlı yiğit, ne çare, emri kader!
Galip gelen Türk olsun, ha sen ha ben, ne keder!
Hiçe mi saydın beni?

Yıldırım

— Ne çekindim ne ürktüm!
Kimden niçin korkardım? Düşün ki: ben de Türktüm..

(Bileklerini göstererek)

İp dursa; iz açsaydı yaparak fazla sızı,
Gösterip deseydim ki: bak, bu kan da kırmızı,
Bu kan da al ve temiz, bu kan da senin kanın!
Versin Allah bin türlü belâsını sultanın;
Yere batsın sarayım, kahrolsun kör gururum,
Ben senin Türk ordunda bir gönüllü olurum!
Hidayete erdim ben!..

Demir

— Anladın maksadımı...
« Kudurmuş köpek » diye anmasaydın adımı,
Benimle dost olsaydın taçlar senin olurdu
Ve emrimizde garba ilerlerdi bu ordu!
Bir arada olurdu o an Atillâ, Cengiz..
Tanıyorlar onları semavî - esrarengiz;
Böyle boş düşünmekten, aranmaktan ne çıkar?
Ne semadan indiler, ne fazla sırları var :
Bir tek hassaları var, o da Türk olmaları!..

— ....
— ..,...

Demir

— Çok konuşmam, sözümü emre ve hakka verdim !

(O sırada dışardan geçen yığınları göstererek)

— Halkın memleketini zabtettim halka verdim;
Bir gün yine elinden alsanız da siz onu
Kendi yurdu kendinin olacaktır en sonu!..

Behçet Kemâl

Saygılarımız ve Şükranlarımız..

Ankarada çıkan (Hakimiyeti milliye) gazetesiyle (Cumhuriyet) gazetesi arkadaşlarımız Trakyanın, ve İstanbulun, Anadolunun bir çok yerlerinde ülkü ışıklığı eden değerli vatandaşlarımız kıymetli yazılar, takdir ve teşvik eden sevimli mektuplar yollamak suretiyle (6 Ok) ın çıkışını içten gelen sevgilerle selâmladılar.

Bizden olan, bizimle birlikte düşünen ve hisseden ve nihayet gönüllerimize aşıladıkları emel ve iymanlarla yetiştiren Bu değerli vatandaşlarımıza canü gönülden saygılar sunar ve batı sınırında çıkan bir mecmuanın taşıdığı engin heyecanlarla onların bu sevgilerine hak kazanmak için ant içtiğimizi arz ederiz.

Spor köşesi:

Sporda vaziyetimiz..

Uzun spor durgunluklarını kamçılıyan Halkevinin müsmir faaliyetigün geçtikçe hızını artırmaktadır. Geçen cuma günü Evimizin kupa maçında Lise ve Erkek muallim mektsbi — yalnız mekteplilere — denecek derecede bir spor heyecanı yaşattı.

En mühim maçlarda bile halkın tam bir istekele stadyumlara, yanaşmadığını senelerden beri esefle görmekteyiz. Bu hastalık tam mânasiyle teşhis ve tedaviye muhtaçtır.

Halkın iştirâk ettiği spor hareketleri daha ziyade yaşadığı, babasından gürdüğü ve kaptığı (tabirince: frenk iycadı olmıyan) güreş, at koşuları, yüzme, buz kayma gibi sporlardır.

Halkın, yalnız mekteplerde ve hariç kulüplerde yapılan — ve özüne aykırı) tekinik spora karşı alâka duyamaması onu zamanında yaşıyamadığından, muhitin kendisine bugünün spor terbiyesini verememesinde görmelidir.

Spor çağında, kahvelerde, pis iskambil kâğıtlarına sarılmış, vücudünün terbiyesinden, inkişafından uzak kalmış dünün nesli bugünün alâkasızlığında mazur görülmelidir. Bu kütleyi bu halinde bırakmak, yaşatılmak istenilen bir hastaya ilâç vermemekle müsâvidir. Dünün spor bilgisinden mahrum edilen nesli bugün kazanılmalıdır. Bu alâkasızlığın önü ne muhtelif vesiyleler ve yollarla geçilebilir. Bu yol uğrunda Halkevinin sor şubesi halka önayak olmalıdır:

1 — Halkevi spor şubesi tarafından halka ve gençliğe (Halkevinde) dünya spor hareketleri, Türksporu; hakkında konferanslar verilmelidir. Bu konferanslar yüksek mektepler Beden terbiyesi muallimleri tarafından idare edilmelidir.

2 — Halkevinin semt ve mahalle spor hatipleri tarafından (Fırka avcılık merkezlerinde, meşhur semt kahvelerinde) spor mevzuları etrafında halk lisaniyle konferanslar verilmelidir.

3 — Muhtelif semtlerden, şehrin muhtelif istikametlerine (köylere, meşhur semtlere) faydalı küçük halk seyahatleri tertip edilmelidir. (Avcılar cemiyeti Halkevinin spor şubesi hesabına bu faaliyeti kabul ve inkişaf ettirebilir.)

4 — Mekteplerden hariç, halk çocuklarından, çıraklardan bir (gençlik teşkiylâtı) kurulmalı, Mütehassıs bir ele verilen bu teşekkül şehir ve köylerde halka spor havasını körüklemeli ve yaşatmamalıdır.

5 — Vilâyetin muhtelif merkezlerinde - müsait zamanlarda - geniş mikyasta (mektep talebeleri, gençlik teşkilâtı tarafından) spor müsa-

Hikâyeler ve fıkralar :

Örümcekler..

Kışlı ..

İki sevgili karşı karşıya geçmiş, büyük caddeye bakan pençerenin önünde sevişerek ve konuşarak gelip geçenleri seyrediyorlardı.

Şendiler..

Her ikisi de tatlı hayallerle muhayyelelerinde istikbali yaratıyor, sanki yer yüzünde kendilerinden mesut kimse yokmuş gibi hayal dağının şahikalarına tırmanıyor ve saadet perisinin kanalları üzerinde kâh kızıl ufuklara dalıyor, kâh denizler aşıyor ve kâh insan ayağı basmamış yeşil ormanlarda kuşlar gibi sevişiyor, uçuyor ve dolaşıyorlardı.

Acı, sürekli bir vızıltı genç kızı ürpertti . Leman ellerini sevgilisinin ellerinden çekerek haykırdı.

— Asım; öldür bu örümceği, Allah aşkına öldür..

Asım gülerek ve tekrar sevgilisinin ellerini avuçları içine alarak sordu:

— Ne münasebet?

— Ne münasebeti var mı? Baksana, bir sineği yakalamış boğuyor. Öldür diyorum, Allahaşkına öldür!.

— Çocuksun Leman!.

— Belki çocuğum. Fakat örümcekler sinirime dokunuyor. Örümcek gördüğüm zaman içime bir korku siniyor, ürperiyorum; sanki omuzlarımı iki kuvvetli el sıkıyor, sıkıyor, boğazım kuruyor ve damarlarımda kanımın donduğunu hissediyorum. Allahaşkına öldür!.

— Leman; bu bir kuruntu, hem de mânâsız bir kuruntu. Seni bu kadar çocuk görmek istemezdim.

— Ne yapayım, elimde değil Asım; elimde değil.. Hem ne münasebet? Görmiyor musun; örümcek zehirli salyasile zavallı, âciz ve müdafaasız sineği boğuyor, gözümüz önünde parçalamak istiyor. Buna tahammül edilir mi? Öldür diyorum, Allahaşkına öldür..

Sinek örümceğin pençeleri altında hâlâ o acı ve sürekli vızıltısı ile feryat ediyordu, Asım daha fazla inat

---

bakaları ve şenlikleri yapılmalıdır.

6 — Halk arasında ve köylerde babadan görme spor hareketlerini (pehlivanlık, koşular, cirit, avcılık ve saire) ve yeni kabiliyetleri canlandırmalıdır. Bu uğurda Halkevinin spor ve köycülük şubeleri omuz omuza hareket etmelidirler.

7 — Halkın pis kahvelerde oturma iytiyadı ile mücadele etmek.

Bu gayeye erişmek için halk, okuma odasına, halkevine, Fırka ocak merkezlerine alıştırılmalı, uygun günlerde mesiyrelere, açık havaya sürüklenmelidir.

Sayısını saymakla bitiremiyeceğimiz yukarıda ki sopr hareketleri halkın üzerinde pıhtılaşmıya yüz tutmuş kanını harekete getirecek müessir ilâçlardır.

Öz

etmedi, kalkup örümceği ezdi.

Fakat zavallı gençler bilmiyorlardır ki hayatta daha bir çok ve hem de zannettiklerinden çok daha büyük ve çok daha muzir örümcekler vardır.

. . . .

Aradan otuz yıl geçti..

Yine aynı ev, yine aynı sokak, yine aynı insanlar..

Asım bey tekaüde sevkedilmiş, memuriyet hayatında biriktirdiği paralarla bir iş tutmak istemiş ve fakat ortak olarak yanına aldığı adamın çevirdiği dalaveralı bir oyun neticesinde iflâs etmişti. Çok geçmeden oğlu da bir kazaya kurban gitmiş, kızı ise çapkının biri tarafından iğfâl edilerek fena yola sürüklenmişti.

Artık herşey geçmişti..

Otuz yıl evvel bu pencere önünde kurulan ümitler birer, birer erimiş; o tatlı emeller çürümüş; hayaller çökmüş ve sönmüştü..

Asım ve karısı Leman bütün vakitlerini aynı pencere önünde öldürüyor, hayata ve hayatta hemcinslerine karşı tuzak kurmaktan başka bir iş görmiyen insanlara nefretle, lânetle bakıyorlardı.

İçtikleri felâket zehiri onları çok çöktürmüştü:

Sokağa bakıyor, gelip geçenleri nefretle seyrediyorlardı: Yine herkes kendi yolunda, doha doğrrsu yine herkes kendi yolundan aykırı yollarda itişerek, sağına, soluna omuz vurarak hissizçe, şuursuzça sürükleniyor, koşuyordu..

Acı ve sürekli bir vızıltı iki ihtiyarı bir kerre daha ürpertti. Leman H. kocasına dönerek zaif, bitkin bir sesle haykırdı:

— Asım; görüyor musun ?Zavallı, âciz ve müdafaasız bir sineğin ayakları daha örümceğin ağına takıldı. Öldür şu tuzakçı örümceği; Allah-aşkına öldür..

Bu esnada örümcek zehirli salyasile sineği boğuyordu. Sinek ise cellâdının pençelerinden kurtulmak için çırpınıyor, hâlâ o acı ve sürekli vızıltısı ile feryad ediyordu.. K. O.

Sağlık öğütleri :

Çiçek hastalığı

Eskiden (Çiçek hastalığı) yüzünden sayısız kurbanlar verirdik. Çiçek aşısı bizi ölümden kurtardı. Çocuklarımızı iki aylık iken mutlaka aşılatmalıyız. Yalnız bir defa aşılanmak bütün bir ömrümüz için kifayet edemez; beş senede bir defa Çiçek aşısını takrarlamak lâzımdır.

Çiçek yüzünden ölmemek, kör ve çopur olmamak için kanun bizi aşılanmağa mecbur ediyor.

Aşı için köylere giden sıhhat memurlarından kaçmayınız.

* *

Başka dillerden çevrilen :

Güzel bir yalan..

Eski zamanlarda hükümdarlardan biri memlekette tellallar bağırtarak kendisine hiç düşünmeden güzel bir yalan söyleyene iki torba altın hediye edeceğini iylân etmiş. Yurdun her tarafından birçok kimseler saraya giderek yalanlarını söylemişlerse de hükümdar bunların hiç birini beğenmemiş ve tebeasının güzel yalan soyleyemediğini görerek üzülmüş.

Bir gün üstü başı yırtık ve omuzunda bir heybe olduğu halde genç bir delikanlı saray kapısına dayanarak hükümdarı görmek istediğini söylemiş; hükümdar bunun da yalan söylemeğe geldiğini anlayarak huhuzuruna almış ve delikanlıya kızgın bir tavırla :

— Sen de kimbilir nasıl bir yalan söylemiye geldin, demiş; delikanlı hiç temkinini bozmadan : —Hayır efendim, demiş. Vaktiyle merhum pederiniz rahmetli babamdan ödünç olarak iki torba altın almış onları istemiye geldim.

Hükümdar birdenbire yerinden fırlayarak :

— Böyle şey olamaz, demiş; Bir Hükümdar senin gibi bir fakirin başından ödünç para alırmı?. Yalan söylüyorsun..

Delikanlı sükûnetle cevap vermiş:

— Öyle ise vâdinizi yerine getiriniz!.

Hükümdar, birdenbire şaşalamış ve delikanlının çok akıllı bir genç olduğunu anlamış. Düşünmiye başlamış .

Delikanlının söylediğini sahi olarak kabul etse babasının borcunu ödemesi lâzımdır; yalan olduğunu kabul etse, va'dini yerine getirmesi iycap eder...

Ses çıkarmadan delikanlıya iki torba altın vererek sormuş :

— Bu altınları ne yapacaksın ?

— Dereye, balıklara atacağım.

— Sen delimisin? Yoksa deliriyormusun?

— Memleketin halkını para ile yalancılığa alışlıran bir hükümdarın tebası arasında benim gibiler de pek âlâ bulunabilir..

— niçin balıklara atacaksın? söylesene!

— Onların dilleri yok ta ondan.. Hiç olmazsa yalana para veren bir Hükümdarın mevcut olduğunu başkalarına söylemezler..

M. Ş.

Gazimiz :

« Memleketin efendisi: köylüdür, » diyor. Bizde bu sözü hak etmek için bir yerine iki çalışalım.

Güzel san'atlar :

On yıl musikiysi

Türkün nasıl müstakil ve muhteşem bir tarihi, Türkün nasıl müstakil ve müstesnâ bir dili varsa; Türkün yine o kadar müstakil ve mutena bir de musikisi vardır.

Cumhuriyet Halk Fırkası merkezinin on yılda yapılan işlere dair her kesin anlıyabileceği bir vuzuh ve kaide ile paftalar halinde neşrettiği hakiykî hesap ve nisbetlerle gösterilen vecizeler şüphe yok ki bütün millet tarafından tetkik edilmiş ve muhteviyatının doğruluğu yürekten tastik olunmuştur. Biz de bu güzel ve tertipli usulün tertiplerinden ilhamlar alarak on yıl içinde ihtisasımız dahilinde bulunan musiki sahasında neler yapılmış olduğunu anlatmıya çalışacağız.

Bunları anlatırken uzak ve yakın tariklerden de misaller vererek tahliller yapmak suretiyle inkılâbımıza yakışan bir şekilde musikinin ve musikimizin akış ve akislerini ilmin hakiykî hüviyetlerine ve tekniklerine temas eden noktaları da göstereceğiz.

Türk inkılâbı; şimdiye kadar hiyanet kusan yabancı ağızların barbar diye andığı Türkün bütün medeniyet sahasında nasıl varlıklar göstermiş olduğunu kuvvetli delille re, ilmî kudretlere dayanarak göstermeğe ve isbat etmeğe azmetmiştir. Bunun için, bilmem ne medeniyeti diye ileri sürülen ve yakın zamanlara kadar içimizde bulunup yalancı ve yabancı zümrelerin birleştirdikleri kötü kanaatlerin, aykırı göreneklerin artık yeri, yurdu kalmadığını bildirmek savaşını iylân etmiş bulunuyor. Hepimiz vazife başındayız.

Şimdiye kadar düşmanlar tarafından ülküsüz, kültürsüz, tarihsiz ve dilsiz olduğu iddia edilen Türklere bir de musikisiz diyorlardı. Halbuki Türkün, tarihi kadar eski bir de musikisi vardır. Büyük tarih, çok eski Türklerin kurtların ulumalarına benzer ve titrek seslerle teganni ettiklerini kaydediyor. Atillâ ordularında hususî surette ayrılmış teganni hey'etleri tarafından Hakanın huzurunda iytina ile yapılan şenlik ve merasimlerde cenk ve şecaat marşları ve türküleri söylendiği gibi son zamanlarda yapılan mahallî tetkiklerden anlaşılıyor. [1]

Fakat hakikati itiraf etmek insafını elden bırakmıyarak söylemeliyiz ki, bu günkü musiki hareketlerimizin görünüşüne bakılırsa — ne yapalım ki — şimdilik musikisiziz. Yine ne yapalım ki bu kabahatler üç gün içinde hemen (bestegârı şehir) oluveren Şark musiki kölelerinin ve fedaiylerinin aykırı marifetleridir.

— Bitmedi —

V. L.

[1] Köprülü zade Mehmet Fuat Beyin « on altıncı asır halk şairleri » eserine bakınız.

Abone Şartları :

Yıllığı : 100 Kuruştur.

TANESİ : **5 Kuruş**

Mektuplar ve abone bedelleri şu adrese yollanır :

Akıncı oğlu İbrahim - C. H. F. reisi - Edirne

Edirne Vilâyet matbaasında basılmıştır